

UDK BROJEVI: 343.988:343.62-055.2(497.11)"2014"
364.634-055.2(497.11)"2014"
COBISS.SR-ID 222250508

ISSN 1451-1053 (2016) br.1 p.28-38

ZLOSTAVLJANJE ŽENA OD STRANE BRAČNOG I VANBRAČNOG PARTNERA NA TERITORIJI OPŠTINE PETROVAC NA MLAVI – ISKUSTVA U RADU SLUŽBE HITNE MEDICINSKE POMOĆI PETROVAC NA MLAVI

WOMEN ABUSE BY MARRIED OR UNMARRIED PARTNERS IN THE TERRITORY OF THE MUNICIPALITY OF PETROVAC ON MLAVA –BASED ON THE DATA FROM THE EMERGENCY DEPARTMENT AT PETROVAC ON MLAVA HEALTH CENTRE

Ivana Dičić

DOM ZDRAVLJA PETROVAC NA MLAVI, SLUŽBA HITNE MEDICINSKE POMOĆI

Sažetak: Uvod: Zlostavljanje žena i dalje predstavlja tabu temu savremenog društva. Lekari Službe hitne medicinske pomoći (SHMP) najčešće predstavljaju prvu kariku u lancu prepoznavanja i pružanja prve pomoći ženama koje su žrtve nasilja, i dužni su da u koliko postoji potreba alarmiraju neophodne službe.

Cilj rada: Cilj rada je da se analizira zlostavljanje žena koje su u periodu od godinu dana (2014. godina) pregledane u SHMP.

Materijal i metodologija: U ovom istraživanju korišćeni su protokoli SHMP kao i posebni protokol za zaštitu žena i dece koji su izloženi nasilju.

Rezultati: U SHMP Doma zdravlja Petrovac na Mlavi u periodu od 1.1.2014 do 31.12.2014 godine u dokumentaciji je zabeleženo 18 žena koje su pregledane jer su bile žrtve nasilja u porodici izvršenog od strane bračnog ili vanbračnog partnera. Od ukupnog broja samo 8 žena (44,4%) se samostalno javilo na pregled a ostalih 10 (55,6%) je dovedeno od strane policije koja je intervenisala u datom slučaju. Svih 18 žena (100%) pretrpelo je neki oblik fizičkog zlostavljanja, od toga je njih 14 (77,8%) imalo lake, a 4 (22,2%) teške telesne povrede. Takođe pretrpele su i neki vid psihičkog zlostavljanja u vidu vređanja, omalovažavanja, zastrašivanja, zabrana ili pretnji. U slučaju svih 18 žena (100%) dobija se podatak da se zlostavljanje ponavljalo u prošlosti i to u slučaju 3 (16,7%) žene jednom, a u slučaju 15 (83,3%) žena više puta. Kod 6 (33,3%) od pregledanih žena dobija se podatak da su i deca bila žrtve porodičnog nasilja. Od ukupno 18 pregledanih žena samo 4 (22,2%) su navele da žele da se nasilje dokumentuje zbog sudskog postupka, a ostalih 14 (77,8%) navele su da ne žele da se nasilje dokumentuje. Od svih pregledanih žena samo su 2 (11,1%) navele da će napustiti partnera koji ih zlostavlja, a čak 16 (88,9%) navele su da će nastaviti da žive sa partnerom koji ih zlostavlja.

Zaključak: Kod analiziranih žena uočeno je dugogodišnje zlostavljanje, koje se najčešće više puta ponavljalo u prošlosti kao i tendencija da "žrtva" prihvata zlostavljanje kao normalnu pojavu i partnera koji je zlostavlja ne želi da napusti, niti da prijavi i dokumentuje zlostavljanje. Društvo i institucije trebali bi da učine više u cilju prepoznavanja i blagovremenog reagovanja u ovakvim slučajevima.

Ključne reči: zlostavljena žena od bračnog ili vanbračnog partnera

KORESPONDENCIJA/CORRESPONDENCE

Ivana Dičić

Dom zdravlja Petrovac na Mlavi, Služba hitne medicinske pomoći, Petrovac na Mlavi

Telefon: 063 87 86 026, E-pošta: ivanadicic@gmail.com

UVOD

Zlostavljanje žena i dalje predstavlja tabu temu savremenog društva. I ako se kao predmet naučnih istraživanja javlja 60-tih godina prošlog veka, i dalje je opterećeno brojnim predrasudama.

Postojeći psihološki koncepti zanemaruju društvene faktore i pomeraju odgovornost sa nasilnika na žrtvu, umanjujući odgovornost nasilnika za sopstveno ponašanje i ne preispituju odgovornost društvenih institucija koje bi trebalo da pruže pomoć i podršku žrtvama.

Nasilje nad ženama uvek predstavlja zloupotrebu moći i vršenja kontrole. Naročito je izraženo u tradicionalnim i patrijarhalnim zajednicama.

Nasilje može da se javi u različitim oblicima: kao fizičko, psihičko, ekonomsko, seksualno, duhovno.

Lekari SHMP najčešće predstavljaju prvu kariku u lancu prepoznavanja i pružanja prve pomoći ženama koje su žrtve nasilja, i dužni su da ukoliko postoji potreba alarmiraju neophodne institucije. Njihova obaveza je da svako nasilje sagledaju u kontekstu prethodnog i predviđenog u budućnosti a ne kao izolovani akt.

U skladu sa međunarodnim dokumentom Deklaracija o eliminaciji svih oblika nasilja nad ženama i dokumentima koje je usvojila Vlada republike Srbije (Nacionalni plan akcije za žene) Ministarstvo zdravlja Republike Srbije objavilo je *Protokol namenjen zdravstvenim radnicima za postupanje i zaštitu žena koje su izložene nasilju*.

Fizikalni nalaz i karakteristike povreda na koje lekari SHMP posebno moraju da obrate pažnju prilikom pregleda su: sve povrede, posebno one lokalizovane na licu, vratu, grudima, stomaku i genitalnoj regiji, povrede temporomandibularnog zgloba, opekotine, centralno raspoređene povrede na prekrivenim delovima tela, povrede podlaktica (tzv. odbrambene povrede), oštećenja na člancima ruku i nogu, povrede koje nisu u skladu sa nastankom koji se navodi, višestruke povrede, modrice koje odgovaraju obliku oruđa

kojima su nanete, modrice u različitom stadijumu.

Indikatori ponašanja na koje lekari SHMP posebno moraju da obrate pažnju prilikom pregleda su: odloženo traženje medicinske pomoći, upadljivo ponašanje prilikom pregleda, pominjanje partnerove naravi ili besa, ustezanje da se govori pred partnerom, partner odgovara na postavljena pitanja pacijentkinji, ili insistira da prisustvuje pregledu, suviše brižno ili agresivno ponašanje partnera.

Aktivnosti - dobra praksa u pružanju zdravstvenih usluga ženama sa iskustvom nasilja:

1. **identifikovati i potvrditi nasilje** (obratiti pažnju na sve kliničke indikatore nasilja: anamneza, fizikalni nalaz, psihološki podaci, indikatori ponašanja)
2. **odgovoriti na zdravstvene posledice nasilja** (medicinsko zbrinjavanje svih posledica nasilja)
3. **dokumentovati nasilje** (obrazac za evidentiranje i dokumentovanje nasilja)
4. **razviti bezbedonosni plan** (procena životne ugroženosti)
5. **uputiti na resurse u zajednici** (multisektorska saradnja policije, centra za socijalni rad, pravosuđa i nevladinih organizacija)
6. **završiti razgovor u podržavajućem tonu** (podrška, razumevanje i poverenje)

Obrazac za dokumentovanje preživljenog nasilja iz Posebnog protokola Ministarstva zdravlja Republike Srbije za zaštitu i postupanje sa ženama koje su izložene nasilju (Prilog 1.) ima veliki sudsko-medicinski značaj, i zdravstveni radnici se ohrabruju da dokumentuju nasilje kada god posumnjaju na njega.

Здравствена
организацја: _____ Место _____

Лекар/ка (радно место): _____ Сестра (радно место): _____

Документовање насиља

Формулар

Датум прегледа: _____ Време прегледа: _____

Основни подаци:

Име и презиме: _____ Старост: _____

Деца: Број _____ Године _____

Разлог обраћања:

а) пацијенткиња пријављује насиље: ДА ☐ НЕ ☐

б) Ако „не“, на основу чега је посумњано на насиље: _____

Да ли је полиција интервенисала:

Не ☐

Да ☐ (Назив полицијске станице: _____)

Информације које се односе на насилни догађај :

Где се насиље догодило: _____

Датум: _____

Време: _____

Насилник: Познат ☐

Непознат ☐

Prilog 1.1

Ако је **познат**, навести однос са жртвом:

муж ☐ бивши муж ☐ садашњи партнер ☐ бивши партнер ☐ истополни партнер ☐

отац ☐ брат ☐ син ☐ рођак ☐ старатељ ☐ друго : _____

Опис догађаја (користите речи пацијенткиње):

Врста насиља

Физичко насиље Да ☐ Не ☐

2. Сексуално насиље:

присиљавање на сексуални однос ☐

присиљавање на нежељене сексуалне радње ☐

понижавајући сексуални однос ☐

присиљавање на проституцију ☐

друго: _____

2. Емоционално/ психолошко насиље

вређање ☐ забране ☐ застрашивање ☐ претње ☐

друго: _____

Оријентациона процена психичког стања:

комуникативна ☐ некомуникативна ☐ узнемирена ☐

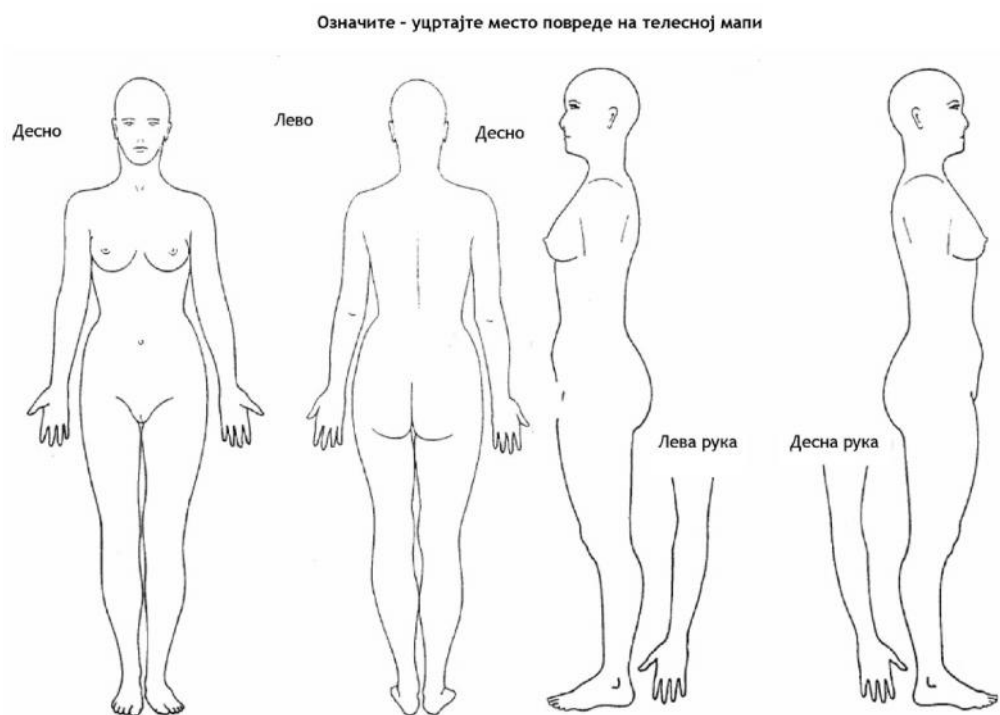
друго: _____

A. Медицинске информације:

а) Да ли је пацијенткиња трудна? Не ☐ Не зна ☐ Да ☐ (Уписати недељу трудноће: ____)

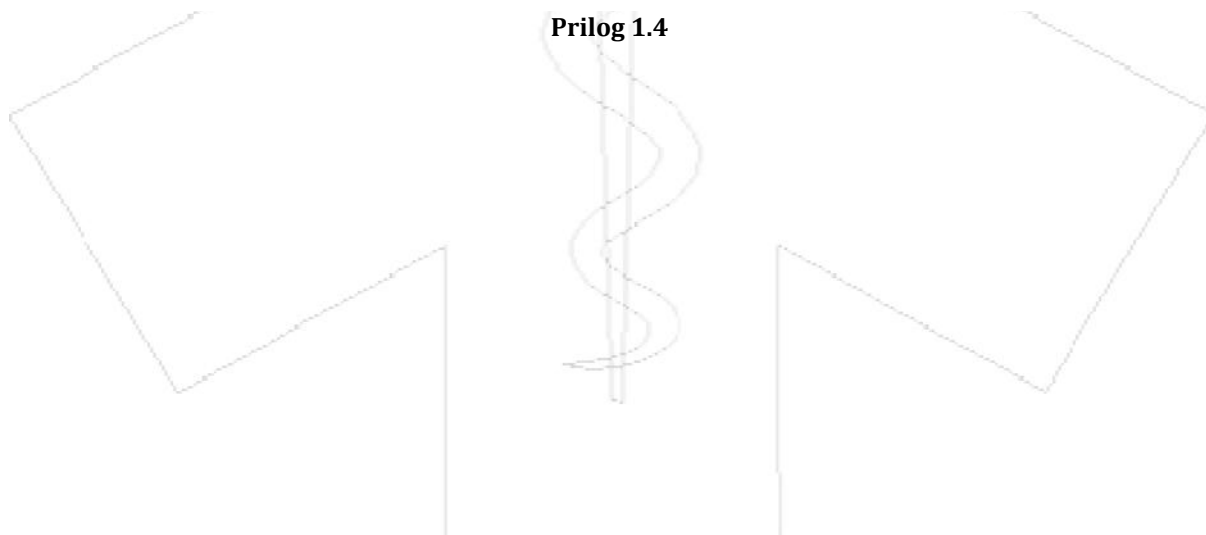
б) Да ли болује од неке хроничне болести? Не ☐ Не зна ☐ Да ☐

Ако **ДА** од које? _____

Документ креирао тим програма Женско здравље

Prilog 1.4

Ц. Процена ризика (уписати „X“ у одговарајућа поља) :

А*	Да	Не	Б**	Да	Не
Да ли је постојала претња или употреба оружја?			Да ли постоји историја злостављања у браку/вези?		
Да ли се у току времена повећавала учесталост и озбиљност насиља?			Да ли насилник тренутно живи у заједничком домаћинству?		
Да ли пацијенткиња процењује да јој је безбедност угрожена повратком кући?			Да ли је у претходном периоду полиција интервенисала?		
Да ли је пацијенткиња покушала самоубиство или помишљала на самоубиство?			Да ли је још неко из околине упознат са злостављањем?		
Да ли су деца била изложена претњама или насиљу?			Да ли је злостављање почело или се повећало за време трудноће?		
			Да ли пацијенткиња тражи медицинску помоћ?		

Ризик:

А*) Ако је пацијенткиња позитивно одговорила на било које питање из групе А, искажите бригу за ситуацију у којој се налази и помогите јој да пронађе решење (подстакните је да оствари контакт са особама или организацијама које би јој могле пружити заштиту и обезбедити сигурност).

Б**) Ако је пацијенткиња позитивно одговорила на једно или више питања из групе Б, помогите јој да сагледа све могућности које јој стоје на располагању. Пружите јој информације и бројеве телефона организација и установа које се баве проблемом насиља.

Шта је препоручено:

- а) Контролни преглед ☐
- б) Специјалистчки преглед ☐
- в) Обраћање Центру за соц. рад ☐
- г) Обраћање полицији ☐
- д) Правна помоћ ☐
- е) Помоћ психолога/ психијатра ☐
- ж) Обраћање НВО који ради са жртвама насиља ☐
- з) Друго _____

Закључна оцена:

Налази јесу у складу са наведеним временом и начином повређивања
Налази нису у складу са наведеним временом и начином повређивања
Није могуће утврдити

Напомене:

Потпис и факсимил лекара

Потпис медицинске сестре

CILJ RADA

Cilj rada je da se analizira zlostavljanje žena koje su u periodu od godinu dana (2014. godina) pregledane u SHMP.

MATERIJAL I METODE

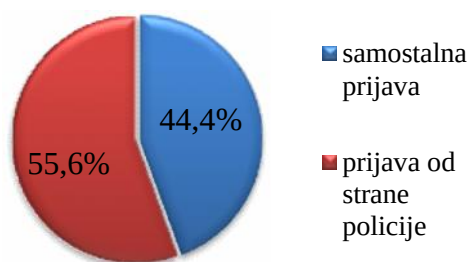
U ovom istraživanju korišćeni su protokoli SHMP kao i poseban protokol za zaštitu žena i dece koji su izloženi nasilju.

REZULTATI

U SHMP Doma zdravlja Petrovac na Mlavi u periodu od 1.1.2014 do 31.12.2014 godine u dokumentaciji je zabeleženo 18 žena koje su pregledane jer su bile žrtve nasilja u porodici izvršenog od strane bračnog ili vanbračnog partnera.

Od ukupnog broja samo 8 žena (44,4%) se samostalno javilo na pregled, a ostalih 10 (55,6%) je dovedeno od strane policije koja je intervenisala u datom slučaju. (grafik 1.)

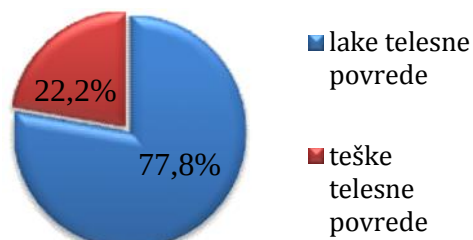
Prijave žrtava nasilja u porodici

Grafikon 1.

Svih 18 žena (100%) pretrpelo je neki oblik fizičkog zlostavljanja, od toga je njih 14 (77,8%) imalo je lake, a 4 (22,2%) teške telesne povrede. (grafik 2.)

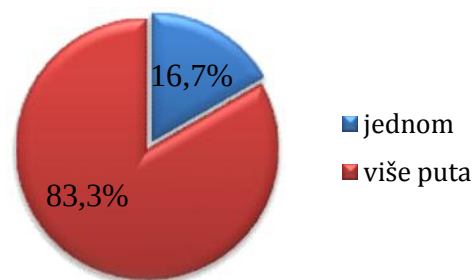
Vrste telesnih povreda kod žrtava zlostavljanja

Grafikon 2.

Svih 18 žena (100%) pretrpele su i neki oblik psihičkog zlostavljanja u vidu vređanja, omalovažavanja, zastrašivanja, zabrana i pretnji. U slučaju svih 18 žena (100%) dobija se podatak da se zlostavljanje ponavljalo u prošlosti i to u slučaju 3 (16,7%) žena jednom, a u slučaju 15 (83,3%) žena više puta. (grafik 3.)

Zlostavljanje u prošlosti

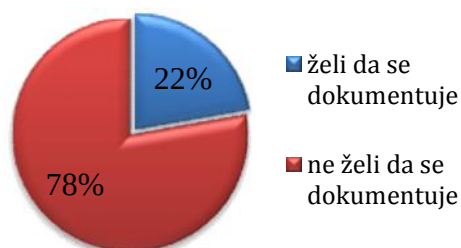

Grafikon 3.

Kod 6 (33,3%) od pregledanih žena dobija se podatak da su i deca bila žrtve porodičnog nasilja.

Od ukupno 18 pregledanih žena samo 4 (22,2%) su navele da žele da se nasilje dokumentuje zbog sudskog postupka, a ostalih 14 (77,8%) navele su da ne žele da se nasilje dokumentuje. (grafik 4.)

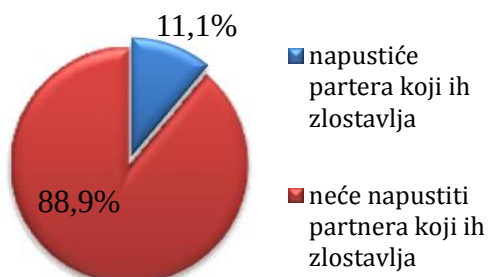
Dokumentovanje nasilja zbog sudskog postupka

Grafikon 4.

Od svih pregledanih žena samo su 2 (11,1%) navele da će napustiti partnera koji ih zlostavlja, a čak njih 16 (88,9%) navele su da će nastaviti da žive sa partnerom koji ih zlostavlja. (grafik 5.)

Zajednički život sa partnerom posle zlostavljanja

Grafikon 5.

ZAKLJUČAK

Kod analiziranih žena uočeno je dugogodišnje zlostavljanje, koje se najčešće više puta ponavljalo u prošlosti kao i tendencija da "žrtva" prihvata zlostavljanje kao normalnu pojavu i partnera koji je zlostavlja ne želi da napusti, niti da prijavi i dokumentuje zlostavljanje. Nasilje nad ženama ima krajnji cilj: stvaranje dobrovoljne žrtve -pokornost i lojalnost, i žrtvovanje ostalih odnosa sa ljudima. Karakteriše ga pravilnost u nastajanju, trajanju i prestanku (tzv. ciklus zlostavljanja), ponavljanje, kontrola i dominacija. Sa vremenom postaje progresivnije i učestalije. Društvo i institucije trebali bi da učine više u cilju prepoznavanja i blagovremenog reagovanja u ovakvim slučajevima.

LITERATURA

1. Porodično nasilje u Srbiji, Viktimološko društvo Srbije, Beograd, Otašević, Ignjatović (2004)
2. Judith Lewis Herman-Trauma i oporavak, Ženska infoteka, Zagreb (1996)
3. Walker (1980)
4. Poseban protokol Ministarstva zdravlja RS za postupanje sa ženama koje su izložene nasilju

WOMEN ABUSE BY MARRIED OR UNMARRIED PARTNERS IN THE TERRITORY OF THE MUNICIPALITY OF PETROVAC ON MLAVA –BASED ON THE DATA FROM THE EMERGENCY DEPARTMENT AT PETROVAC ON MLAVA HEALTH CENTRE

Summary: INTRODUCTION: Women abuse is still a taboo subject in modern society. Doctors working in emergency department are most often the first link in the chain of recognizing and providing the first aid to women victims of violence, and, if need be, it is their responsibility to alert relevant services.

AIM: The objective of this study was to analyze the abuse of women treated in the emergency department during the period of one year (2014).

MATERIALS AND METHODS: In this research we used Emergency Department protocols, as well as special protocols on protection of child and woman victims of abuse.

RESULTS: 18 women treated in Emergency Department at Petrovac on Mlava Health Centre during the period between 1/1/2014 and 31/12/2014 were documented as victims of domestic violence perpetrated by their married or unmarried partners.

Of the total number of women, only 8 (44,4%) sought medical treatment on their own, while the other 10 (55,6%) were brought to the emergency department by the intervening police.

All the 18 women (100%) had suffered a form of physical abuse. Among them, 14 women (77,8%) had suffered minor injuries, and 4 (22,8%) serious injuries.

All the 18 women (100%) had also experienced a form of psychological abuse, such as insults, belittling, intimidation, restrictions or threats.

All the 18 women (100%) reported a history of abuse. In cases of 3 women (16,7%) the abuse previously occurred once, while in cases of 15 women (83,3%) the abuse occurred repeatedly in the past.

6 women (33,3%) revealed that children were also victims of domestic violence.

Among the 18 treated women, only 4 (22,2%) said that they wanted the violence to be documented for the purpose of trial. The other 14 (77,8%) said they didn't want the violence to be documented.

Only 2 (11,1%) of the treated women claimed that they would leave the abusing partner, while as many as 16 (88,9%) said they would continue to live with the abusing partner.

CONCLUSION: We note that the abuse of the analysed women had most often occurred repeatedly over the years. What can also be noted is the victims' tendency to accept abuse as normal and refuse to leave the abusing partner, or to report or document the violence. Our society and its institutions should do more with the aim of recognizing and responding promptly to such cases.

Key words: womens abuse by married or unmarried partners